Or is it not precise

או לאו דוקא –

OVERVIEW

ר' יהושע בן לוי ruled that we penalize one who sold his slave to a נכרי that he must redeem him (buy him back) and pay up to a hundred times his sale price. The גמרא asked did ריב"ל mean precisely that he is obligated to redeem him for up to a hundred times his sale price, or perhaps he was not precise. There is a dispute between לאו דוקא as to the meaning of לאו דוקא.

פירש בקונטרס¹ דלא קנסינן ליה כולי האי וגוזמא קאמר -

רש"י explained that או דוקא means that we do not penalize him that much to actually pay a hundred times his value, but rather ריב"ל exaggerated –

תוספות asks on פרש"י:

יקשה דאם כן איזה שיעור יהיב -

And there is a difficulty with this פרש", for if indeed it is so that he is not required to redeem him for a hundred times, so what maximum amount is given that he is required to redeem him -

 $^{-}$ דאכתי לא ידע ההיא שיעורא אותו עד עשרה דנימא ביה ההוא שיעורא דקונסין אותו עד עשרה דממא ביה ההוא מדרא For as yet the גמרא did not know that other ruling that we penalize him up to ten times his value, so we should use that limit -

תוספות offers his explanation:

ונראה לפרש או לאו דוקא אלא אפילו ביותר ממאה קנסינן ליה עד דפריק⁵ - And it appears to תוספות to explain 'או לאו דוקא' to mean not precisely a hundred, but rather we penalize him even for more than a hundred times his worth until he redeems the slave, no matter at what price. This explanation -

כענין שפירש בקונטרס⁴ באיכא דאמרי - 5

Is similar to how איכא דאמרי explained 'או לאו דוקא' in the איכא דאמרי version of ריב"ל

___

 $^{^{1}}$ בד"ה דוקא.

³ This removes the question which 'רש"י, asked on "רש"י, 'so what is the מיעור, 'so what is the תוספות there is no question, for there is no שיעור, the seller must redeem him at whatever price the נכרי asks.

⁴ בד"ה או.

⁵ According to the א"ד the amount was ten times, not a hundred times, and the גמרא there also asked דוקא או לאו דוקא.

ומייתי מבהמה דקונסין אותו עד עשרה בדמיה אלמא לאו דוקא -

And the גמרא cited from the בהמה of בהמה where we penalize him up to ten times its value, indicating that ten times is לאו דוקא -

דהוא הדין טפי כדקאמר הכא עד מאה גבי עבדים והוא הדין דהכא לאו דוקא:
For the law requires that he redeem the בהמה for more than ten times, as דיב"ל stated here regarding slaves that it is up to a hundred times, so just as by a ten times is לאו דוקא, so the same rule applies here by an בהמה לאו דוקא. לאו דוקא.

SUMMARY

According to רש"י, the meaning of לאו דוקא is that it can be less than one hundred times, and according to תוספות it means even more than one hundred times.

THINKING IT OVER

תוספות cites the resolution the גמרא attempted to make on the query of דוקא או לאו דוקא או לאו מוספות. Why did תוספות find it necessary to do so? Is there a difficulty with the answer according to תוספות, but not according to פרש"י. but not according to

⁶ See 'Thinking it over'.

⁷ The אמרא at this point (when it brings proof from בהמה בהמה עבד) sees no reason to differentiate between אמרא בהמה בהמה בהמה משרה בדמיו) sees no reason to differentiate between אמר בדמיו it assumes that both of them should be penalized equally, therefore since we see that the איז שברה בדמיו by a בהמה בהמי (for by an אה בדמיו it is מאה בדמיו [and there is no reason to distinguish between them]), and one is obligated to redeem the מאה בדמיו as well מאה בדמיו as well מאה בדמיו and he is liable to redeem the לאו דוקא and he is liable to redeem the עברי

⁸ See footnote # 6.

 $^{^9}$ See מהרש"א and נחלת משה.